

6 april 2011

Bijdrage van de Secretariaten van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad ter attentie van de Eerste Minister, met het oog op de opstelling van het Nationaal Hervormingsprogramma van België in het kader van de EU 2020-strategie

Werkzaamheden van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en van de Nationale Arbeidsraad in het kader van de EU 2020-strategie

1. In de geest van de doelstellingen die worden nagestreefd door de EU 2020-strategie en het macro-economisch toezicht stelt de wet van 26 juli 1996 tot bevordering van de werkgelegenheid en tot preventieve vrijwaring van het concurrentievermogen België in staat te zorgen voor een macro-economische omkadering van de loonontwikkeling en voor een toezicht op de aspecten van het concurrentievermogen met een macro-economische dimensie.
2. De wet van 1996 steunt op twee pijlers, waarmee één doel wordt nagestreefd: de werkgelegenheid aanzwengelen. De eerste pijler is bedoeld om de loonkosten op macro-economisch niveau in de pas te doen blijven met die van drie referentielidstaten: Duitsland, Nederland en Frankrijk. De tweede pijler van de wet betreft de structurele aspecten van het concurrentievermogen (innovatie, opleiding...) en van de werkgelegenheid. Deze verschillende aspecten passen in een allesomvattende strategie die ten dienste staat van meer werkgelegenheid en meer welzijn voor iedereen.

Werkgelegenheid

3. De werkgelegenheid staat centraal in de Belgische en Europese aandachtspunten van het beleid. In dit opzicht wordt er in de twee recentste Technische verslagen van 2009 en 2010 aan herinnerd dat een verhoging van de werkgelegenheidsgraad met kwaliteitsvolle arbeidsplaatsen wel degelijk als de beste strategie wordt omschreven om te zorgen voor een sterke sociale samenhang, hetzij omdat hierdoor het armoederisico wordt beperkt, hetzij omdat aldus de overheidsmiddelen worden verhoogd en bijgevolg de leefbaarheid van het sociale model kan worden gegarandeerd. In november 2010 heeft België zich ertoe verbonden tegen het jaar 2020 een werkgelegenheidsgraad tussen 71% en 74% te bereiken.
4. Wat de jongerenwerkgelegenheid betreft, werken de Raden, voor de jongeren die in een systeem van beroepsinschakeling (alternerend leren) zitten, aan een federaal draagvlak voor de minimale bepalingen inzake zowel de sociale zekerheid van de jongeren in een systeem van beroepsinschakeling als de arbeidsrechtelijke aspecten. Deze werkzaamheden liggen in het verlengde van het advies nr. 1702 van 7 oktober 2009 over de maatregelen ter bevordering van de inschakeling van recente schoolverlaters op de arbeidsmarkt.
5. Wat de werkgelegenheid voor de ouderen betreft, roept aanbeveling nr. 20 van de Nationale Arbeidsraad, die punt 49 van het Generatiepact ten uitvoer legt, de sectoren en de ondernemingen ertoe op het behoud van de werkgelegenheid voor oudere werknemers te bevorderen door een proactief beleid van personeelsbeheer te ontwikkelen dat rekening houdt met de leeftijd. De Nationale Arbeidsraad speelt ook een rol in de sturing van de werkzaamheden van het Ervaringsfonds via adviezen die hij jaarlijks over zijn activiteitenverslag uitbrengt. Het optreden van dat fonds is er meer bepaald op gericht de werkgelegenheidsgraad van de ouderen te verhogen, o.m. door voorlichtingscampagnes te voeren en projecten te financieren die rechtstreeks aan de oudere werknemers ten goede komen.

Wat nog steeds de werkgelegenheidsgraad van de ouderen betreft, heeft de Raad op 2 maart 2011 een initiatiefadvies uitgebracht over de stand van uitvoering van de wet betreffende het Generatiepact aangaande de informatie die aan de toekomstige gepensioneerden moet worden verstrekt. De sociale partners hechten veel belang aan dit project. Als de werknemers meer en beter worden ingelicht over hun toekomstige pensioenrechten, zullen ze ook duidelijkere loopbaankeuzes kunnen maken. Bovendien kan correcte informatie over het bedrag van hun toekomstige pensioen de werknemers ertoe aanzetten langer aan het werk te blijven.

6. Wat kwaliteitsvolle werkgelegenheid, de verzoening van het beroeps- en het privéleven en het thema flexizekerheid betreft, heeft de Nationale Arbeidsraad in 2009 het verslag nr. 76 over de in België bestaande verlofstelsels goedgekeurd. Dat verslag bevat een aantal aanbevelingen voor elke hervorming van het verlofstelsel. In het verlengde van dat verslag staat de algemene evaluatie van de bestaande verlofstelsels momenteel op de agenda van de werkzaamheden van de Nationale Arbeidsraad, net als de omzetting van de nieuwe Europese richtlijn betreffende het ouderschapsverlof.

De hervorming van de wetgeving inzake uitzendarbeid is ook één van de agendapunten in de Nationale Arbeidsraad. De bedoeling van de besprekingen ter zake is te komen tot betere rechten voor de uitzendkrachten en terzelfder tijd aan de flexibiliteitsbehoefte tegemoet te komen. De impact van de nieuwe Europese richtlijn wordt op dit moment ook onderzocht.

7. Wat het beheer van de crisis betreft, spelen de sociale gesprekspartners op het terrein een belangrijke rol in de toepassing van de crisismaatregelen waarmee de arbeidstijd en het werkgelegenheidsvolume tijdelijk kunnen worden aangepast in de ondernemingen die door de crisis in moeilijkheden verkeren. Door collectieve arbeidsovereenkomsten die op het niveau van de sectoren of, bij ontstentenis daarvan, op het niveau van de ondernemingen worden gesloten, worden de tijdelijke maatregelen ter vermindering van de arbeidstijd of tot opschorting van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst immers concreet in werking gesteld. De Nationale Arbeidsraad werd nauw betrokken bij de verlenging van deze maatregelen: de NAR heeft ter zake drie adviezen uitgebracht (advies nr. 1719 van 15 december 2009, nr. 1739 van 15 september 2010 en nr. 1769 van 23 maart 2011).
8. Ten slotte werd de Nationale Arbeidsraad belast met het opvolgingsverslag inzake de Europese kaderovereenkomst betreffende de inclusieve arbeidsmarkt. Tegen 2013 moet deze Europese overeenkomst, in overeenstemming met de procedures en praktijken die de sociale gesprekspartners zich binnen de lidstaten eigen hebben gemaakt, ten uitvoer worden gelegd. Over dit onderwerp werd in 2010 een colloquium georganiseerd. Een eerste bijdrage heeft betrekking op het hierboven vermelde draagvlak inzake alternerend leren (zie punt 4).

Het groeipotentieel verhogen

9. De wet van 1996 schrijft een evaluatie voor - die zo nodig wordt gevolgd door aanbevelingen - van de werking van de arbeidsmarkt, van de innovatieprocessen, van de financieersstructuur van de economie, van de productiviteitsdeterminanten, van de opleidings- en onderwijsstructuren, van de wijzigingen in de organisatie en de ontwikkeling van de ondernemingen. De resultaten van deze werkzaamheden staan in het Technisch Verslag over de beschikbare maximale marges voor de loonkostenontwikkeling.

10. In België heeft de dynamiek van de sociale dialoog de invoering van nieuwe onderhandelingsterreinen naast de loonvorming en het werkgelegenheidsbeleid mogelijk gemaakt. Zo komt het thema voortgezette opleiding voor het eerst aan bod in de interprofessionele akkoorden van 1999-2000 en innovatie en de 3 %-doelstelling voor O&O in die van 2005-2006. Deze onderwerpen en analyses zijn in de werkzaamheden van beide Raden recurrent geworden. De milieuoverwegingen kregen een plaats in het interprofessioneel akkoord 2009-2010: dat akkoord schrijft de ontwikkeling voor van een systeem dat zowel de werkgever als de werknemer vrijstelt van belastingen en sociale bijdragen wanneer groene cheques ("ecocheques") worden toegekend voor de aankoop van milieuvriendelijke producten en diensten. Dit stelsel werd ten uitvoer gelegd in cao nr. 98, die de Nationale Arbeidsraad op 20 februari 2009 heeft goedgekeurd. Het vraagstuk van de overgang naar een groene economie wordt door beide Raden op regelmatige basis behandeld (zie punt 23).

Innovatie

11. In de geest van de Europese richtsnoeren inzake innovatie preciseert het interprofessioneel akkoord 2007-2008 dat België, indien het wil slagen in de noodzakelijke overgang naar een creatieve en performante economie, absoluut zijn innovatie-inspanningen moet opdrijven. Dat vergt een innovatiecultuur, zowel in de ondernemingen als bij de overheid en in de maatschappij in haar geheel. Dat akkoord geeft de CRB een mandaat om zijn analyses ter zake verder te verdiepen. In samenwerking met de federale dienst Wetenschapsbeleid, het Federaal Planbureau en een aantal academici werden, in het kader van een netwerk dat verschillende federale en gewestelijke actoren bijeenbrengt, tal van werkzaamheden verricht of zijn nog werkzaamheden gaande. Die hebben geleid tot een diagnose van het nationale Belgische nationale innovatiestelsel, die in de vorm van een advies aan de regering werd gesteld.
12. Dat netwerk van instellingen en personaliteiten kadert in een geheel van werkgroepen die werden opgericht om uitvoerig de problemen te bestuderen die werden aangestipt in het diagnoseadvies over O&O en innovatie. De werkgroep die werd belast met de octrooien heeft haar werkzaamheden eind 2007 voltooid en heeft vervolgens het advies "Werk maken van een gemeenschapsoctrooi en van een sterkere octrooicultuur in België" goedgekeurd. De werkgroep die zich bezighield met de kennisuitwisseling tussen de onderzoekswereld en het bedrijfsleven heeft zijn werkzaamheden in 2009 afgerond, wat heeft geleid tot het "Advies betreffende het versterken van kennisuitwisseling tussen de onderzoekswereld en het bedrijfsleven". De werkzaamheden van de werkgroep m.b.t. de fiscale stimuli voor O&O en de policymix zijn nog aan de gang. In dit verband werd besloten om, als hulp bij de evaluatie van de fiscale stimuli en van de gewestelijke subsidies, een databank te vormen waaraan wordt deelgenomen door zowel de federale instanties (Federaal Planbureau, fod Financiën, pod Federaal Wetenschapsbeleid, fod Economie en de RSZ) als de gewestelijke overheden (IWT, Waals gewest, IWOIB). De bedoeling hiervan is een evaluatie te kunnen verrichten van de verschillende beleidsmaatregelen die in België ten uitvoer worden gelegd. De werkgroep inzake ondernemerschap heeft haar verslag "Ondernemerschap in België: knelpunten en uitdagingen" (2010) gepubliceerd. Hierover wordt thans aan een advies gewerkt.

Voortgezette beroepsopleiding

13. Formeel gezien hebben de sociale gesprekspartners sinds het interprofessioneel akkoord van 1998 bijzondere aandacht besteed aan voortgezette beroepsopleiding, door zichzelf de doelstelling op te leggen 1,9 % van de loonmassa te besteden aan financiële vormingsinspanningen. Sindsdien wordt een hoofdstuk van het Technisch verslag van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven gewijd aan de evaluatie van de vormingsinspanningen. De sociale gesprekspartners hebben in het kader van de gezamenlijke werkzaamheden van de NAR en de CRB een meetinstrument voor deze vormingsinspanningen ontwikkeld (een boordtabel die niet alleen de financiële inspanningen weergeeft, maar ook de graad van participatie van de werknemers aan formele en informele opleidingen).
14. Tal van documentatienota's van de secretariaten leveren stof voor de besprekingen tussen de sociale gesprekspartners. Enkele voorbeelden: "Voorgezette beroepsopleiding: inspanningen van de bedrijfstakken en sectoren" (2009); "Evaluatie van de inspanningen inzake voortgezette beroepsopleiding ten voordele van de doelgroepen en van de werknemers van de privésector" (2007); "Voortgezette beroepsopleiding in België: voordelen, organisatie en uitdagingen" (2007). De werkzaamheden van beide Raden hadden ook betrekking op de evaluatie van de sectorale opleidingsinspanningen. Hierover werd in januari 2011 een omstandig advies uitgebracht.
15. Een documentatienota van het secretariaat van de CRB behandelt de "Nieuwe vaardigheden voor nieuwe beroepen" (2011).

Werkloosheidsvallen

16. In het kader van het Technisch verslag en van het tweejaarlijkse gemeenschappelijk advies van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad over het bedrag en de verdeling van de financiële enveloppe voor de aanpassing van de sociale uitkeringen aan de ontwikkeling van het welvaartspeil werden een aantal studies verricht om bepaalde vraagstukken die in de Belgische sociale dialoog aan bod komen te verduidelijken. Ze hebben o.a. betrekking op de financiële prikkels tot werkhervatting voor werklozen en leefloontrekkers in België (2009); de effecten van de (para)fiscale veranderingen op de ontwikkeling van de nettolonen (2007, 2010); de geografische arbeidsmobiliteit (2009); de financiële werkloosheidsvallen (2011).

Effecten van de (para)fiscale veranderingen op de loonontwikkeling

17. Twee documentatienota's van het secretariaat van de CRB evalueren de effecten van de (para)fiscale veranderingen op de ontwikkeling van de nettolonen (2007, 2010).

Gewestelijke discrepanties inzake werkgelegenheid - mobiliteit van de arbeidskrachten

18. De documentatienota van het secretariaat van de CRB over dit thema ("De geografische arbeidsmobiliteit", 2009) toont aan dat een groot aantal factoren deze mobiliteit beïnvloeden en dat de rol ervan in deze problematiek bijgevolg niet mag worden verwaarloosd.

Efficiëntie van de natuurlijke rijkdommen

19. De afgelopen jaren kaderden de werkzaamheden van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven op energievlak voornamelijk in de internationale en Europese vraagstukken inzake de klimaatdoelstellingen, de zekerheid van energiebevoorrading, de energie-efficiëntie enz. In deze context heeft de Raad o.m. een advies uitgebracht over de Europese "Burden sharing", over het Groenboek inzake energie van de Europese Commissie en over de energie-uitdagingen van België tegen het jaar 2030.
20. De CRB heeft ook studies en verslagen besproken over de impact van het Energie- en Klimaatpakket van de Europese Commissie, over het Belgische energiesysteem en de Belgische economie, over de ideale Belgische energiemix, over de vooruitzichten voor de elektriciteitsbevoorrading in de periode 2008-2017 en over de zekerheid van aardgasbevoorrading tegen het jaar 2020.
21. De sociale partners van de CRB hebben zich ook laten leiden door andere aandachtspunten dan die welke door de Europese beleidsmaatregelen worden aangestuurd: het gaat hier o.m. over meer sociale bekommelingen, die werden aangekaart in een advies over de sociale energiemaatregelen in België.
22. Voorts analyseert het Technisch verslag van het secretariaat van de CRB jaarlijks, in het hoofdstuk over de macro-economische context van de Belgische economie, de ontwikkeling van de elektriciteits- en gasprijzen in België en in de buurlanden. Een andere analyse van het secretariaat van de CRB is voorts de "Studie over de structuur van de productiekosten van de economie" (2010). Deze studie analyseert m.n. het aandeel van energie in de productiekosten van de economie en van de verwerkende industrie.
23. In juli 2009 hebben de CRB en de NAR een eerste eensluidend advies uitgebracht over de thematiek van de groene jobs, waarin de stand van zaken m.b.t. de groene jobs op mondiaal, Europees en Belgische niveau wordt opgemaakt en waarin, naast de essentieel milieugerelateerde bekommelingen, ook aandachtspunten op sociaal vlak (hoeveelheid en kwaliteit van de jobs) en op economisch vlak (belang en economisch aandeel van de activiteiten die verband houden met de overgang naar een koolstofarme economie) worden behandeld. In maart 2010 hebben de Raden een tweede eensluidend advies ter zake uitgebracht, waarin de belangrijke factoren worden aangehaald die volgens hen de overgang naar een koolstofarme economie en het ontstaan van kwaliteitsvolle groene jobs kunnen vergemakkelijken en doen slagen.
24. Ter illustratie van het geïntegreerde karakter van de economische, de sociale en de milieugerelateerde dynamiek bij de nastreving van de doelstellingen van de sociale het woonbeleid in België: Hoe het recht op wonen waarmaken? (2008); "De geografische arbeidsmobiliteit" (2009); "Advies over de evaluatie van de federale diagnostiek m.b.t.

de woon- werkverplaatsingen” (2008); “Advies betreffende de energie-efficiëntie in de vervoersector” (2008); “Advies betreffende het finaal rapport van de vergelijkende studie van de sociale energiemaatregelen” (2007); “Advies over de energie-efficiëntie in de woningsector“ (2005 en 2006).

Sociale bescherming

25. Het Generatiepact schrijft voor dat de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad om de twee jaar een gemeenschappelijk advies moeten uitbrengen over het bedrag en de verdeling van de financiële middelen die worden uitgetrokken voor de welvaartsaanpassing van de sociale uitkeringen. De welvaartsaanpassing kan de vorm aannemen van een wijziging van het berekeningsplafond, van een uitkering en/of van een minimale uitkering. In dit verband houden de Raden rekening met de ontwikkeling van de werkgelegenheidsgraad en met de noodzaak van een duurzaam evenwicht in de sociale zekerheid. Ook de determinanten van de economische groei, de kosten van de vergrijzing, de verhouding tussen het aantal uitkeringstrekkers en het aantal actieve personen en de eventuele werkloosheidsvallen worden hierbij bestudeerd.
 26. Eind 2010 hebben de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven en de Nationale Arbeidsraad een gemeenschappelijk advies goedgekeurd over het tweejaarlijkse verslag van het Steunpunt tot Bestrijding van Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting voor de periode 2008-2009.
-